

MESTERSÉGES ARANY

Mesterséges arany! Az ember azt hinné, a tudósok régen napirendre tértek felette, mint a kőr négyzetesítése, az öfökmozgó vagy "perpetuum mobile" s a középkor egyéb megoldhatatlan kérdéseit felett. Ehelyett pedig szinte naponta érkeznek hírek berlini és londoni kutatóműhelyekből, hogy eredményesen kísérleteznek az elemek átválttatásával. Csak nemrég vitte szét a táviró azt a hírt, hogy Walton és Cockcroft angol fizikusok tizenhatmillió volt feszültség árán megépítve eredményesen alakították át lítium-atomokat hidrogénné.

Berlinben egy villamosági laboratóriumban a sokmillió voltos feszültség hatására méteres szikrák lángigolyái csattognak hordónagyú részgolyók között és a vegyészek, fizikusok feszült figyelemmel tanulmányozzák, hogyan robbantják fel a villamos erő által szétválasztott részgolyókat parányi lövedékek az utjukba állított testeket alkotórészecskéikre. A kísérletek célja ma még nem kimondottan aranycsinálás, de ha az elemek tetszészerűen átválttatása elvben sikerül, a mesterséges arany álma a modern vegyészet kézzelfogható diadalává változik.

A modern aranycsinálók tehát célkitűzéseik tekintetében nem tagadják meg a közönséget és a középkori őseiktől, csak éppen eszközök mások. A középkorban valószínűleg beteges fanatizmussal törektek az emberek a mesterséges arany titka után. Természetfeletti eredetet és bűvös hatalmat tulajdonítottak az aranyknak és azt hitték, hogy minden anyagból, nem nevezetesen a kőr négyzetesítéséből is lehet aranyat készíteni, ha megvan a bölcsesség, az a megnevezhetetlen, körülírhatatlan, titokzatos szer melynek értése is elegendő ahhoz, hogy értéketlen ólom arannyá sárguljon.

Az aranycsinálókak mind az őrdögösség, a miszticizmus légköré övezte. A kísérletezők pizmogott az alkémista sötét, szűrt mülhelyében, melyet rőt fényvilágított be a kemence fújtatójával élesztett lángja; ezen fűzte, hevítette az asztal-

nál összekotyvasztott folyadékokat és porokat. Talán mégis, talán egyszer csak kikristályosodik valamelyik gömb fenekeén a hön óhajtott sárga fém!

Arról persze nem álmodhatunk, milyen meddő szálmalomharc volt ez a természet törvényeivel és hogy semmiféle vegyi, vagy hőhatással nem lehet az elemek alaptulajdonságait megváltoztatni. Minden elképzelhető kifogást találtak a sorozatos sikertelenségeik magyarázatára, csak azt nem akarták beismerni, hogy rossz uton jártak. Még a csillagokat is meggyanúsították, hogy kedvezőtlen együttállásukkal hiúsítják meg a bölcsék kövének meg születését.

A modern természettudományoknak kellett előbb kialakulnia, a maga roppantul gazdag és sokoldalú fegyvertárával, hogy rámutasson az alkémisták módszereinek és eszközeinek meddőségére és nevétségére képtelenségére. De ugyanez a természettudományi haladás eszméltetett rá bennünket, hogy minden elem atomja elképzelhető parányi villamos töltések — protonok és elektronok — szigorúan szabályos rendben felépített halmazai. Minden atomnak más és más a szerkezete és ha módunkban állna az atomot részre bontani és tetszészerűen sorrendben újból összerakni, minden elemet átalakíthatnánk és megoldást nyerne az aranycsinálás kérdése is.

A WINNIPEGI SZENT ISTVÁN KIRÁLY R. KATH. MAGYAR BETEGSÉGESEK EGYESÜLET
Alakult 1907-ben. Saját háza Winnipeg, Elmwood, 885 Main Ave. Az egyesület célja: tagjai nak betegség és haláleseti segélyezése, a vallási élet ápolása. Magyar könyvtár. Az egyesület tagjainak minden vasárnap és ünnepnap a helyiség rendelkezésére áll. Heti \$5.00 betegsegély és \$50.00 temetkezési segély. Belépődíj \$2.00, havdíj 50 cent. Közgyűlés minden hó 3-ik vasárnapján. — Védőköri egylet-re csak pártól tagokat vesz fel. Minden érdeklődő az egyesületi kar-jegyzőhöz címezend. Reichardt Károly 213 Berry Street. Egyetemes orvos: Dr. H. Ocklers, cím: 570 Anderson Ave. Ph.: 55 693. Lakáson

A HUSÁNG

IRTA: CSER IVÁN

Közönséges akácfahusáng volt. Valamikor virág illatozott rajta, ágain fészkek rejtőzött beldog madárcsalád lakott lombjai között...

Bubucz Sándor fát ritkított az erdőn. Hazajövet, látja ám! hogy apja, az öreg Bubucz Ferkó szantja a Vargyast. Hirtelen be a sűrűbe... neki egy bokor-nak... s egy-kettőre kezében volt a husáng. Ugy nagyjából le csapkodta a gyökerét, egy létszel a vékonyabb végét a megindult az öreg felé.

— Ha jól akar... lemenjen erről a földről... morrant rá.

Ferkó bácsi oda se neki... tovább hallgott a tehene után s csendesen csak ennyit mondott: — A föld az enyém.

Aminthogy igaz is volt. Isten és emberek előtt bizonyos óvé volt a föld, de nem úgy a törvény igazsága szerint. Hosszu volna ennek a vargyasdőlőből földnek történetét elmesélni! Elég az hozzá, hogy apa és fia sokáig porokódtek rajta s végül is a fiúnak ítélte a törvény. Híába! a törvénylátók úgy vannak néha az igazsággal, mint ha landó ember... a nappal. Ha sokáig néz abba a nagy fénybe az ember... megvakul.

Igy hát a törvény a fiatal Bubucz pártján állott. Most kezében volt a bot és az a kimondta a végső igazságot. A husáng megindult a kék levegőben s lesújtott. Ezt az igazságot nem lehet megfellebbezni, mert hiába az igazság bot... két vége van... és annak van igaza, aki a boldogabb végét tudja a körme közé kaparintani.

Nyöszörögve, fölhaltan terült el az öreg Bubucz Ferkó a bárdjában, mellette a husáng...

Mikor magához tért, a husángra támaszkodva föltápáskodott és hazavánszorgott. Egy hétig nyomta az ágyat, első lábadozó útja a pajtába vitte s a husángot eldugta az esztergya alá.

Hosszu-hosszu évekig maradt ott az igazságtévő husáng. Szóba sem került... csak a halál-ágynak.

Három fla veszett el az öregnek a harctéren s így Sándor volt az egyetlen örököse...

— Kitagadom! — ismételtette egyre az öreg, de végül is — mikor a pap folyton a megbocsátást emlegette, a jegyző meg józan eszére próbált hivatkozni — csak kibékültek. A haldokló kezét nyújtott fiának... Sándor szemében könny csillogott és öröklétére megjegyezte magának apja utolsó szavait:

— A husáng meg ott van a pajtában... az esztergya alatt! Bubucz Sándor visszakért a házba. Boldogan vette birtokába minden zegér-zugát, csak egyetlen helyet került...

— Azt, ahol békében pihent, pókhalódott, szuvasodott a husáng.

Az ő gyerekei is megnőttek. Két lányát már férjhez is adta. No, könnyen ment, mert mind-egyikkel adott egy pár mérő földet is. Egyik fiát is kiakarta háziasítani. Már az esküvőt is ki-tűzték.

A legényt, ugylászik, fölbiztatták a lányos háznál, hogy kérjen földet apjától. Ha a lányoknak adott akkor neki is jár. Vasárnap történt... mind-egyikben volt egy kis bor is. Va-csoráztak a konyhán.

— Adhatna nekem is földet... bátorodott a legény.

— Mi marad akkor nekem? — nevetett még jókedvűen... az öreg.

— A lányoknak is adott... — Az más.

Munkás

JÓL FIZETETT MUNKÁK RELIEF HELYETT — OT NAPOS MUNKAHETET, HET ÓRAS MUNKANAPOT A KIHASZNÁLÁS BUNTE-TESET — MUNKÁSKÉP-VISELŐKET OTTAWAI!

A DOKTOROKAT nem tudja fizetni a birodalmi kormány a munkanélküliek kezeléséért, jelenleg ki nyíltan Hereford albertal segélyügyi biztos. Ugyanakkor az országos egészségügyi egyesület küldötsége Bennet miniszterelnök segítségét kérte ennek a végtelenül fontos közügynek az istapolására. Ben-net meg is ígérte, hogy felka-rolja a dolgot, viszont annak a véleményének adott kifejezést, hogy ez a tartományok hatáskörébe tartozik. Miután ezzel a kérdés egyáltalában nem nyert elintézését, országos megmozdú-lás készül a munkanélküliek orvosi gondozása érdekében.

ONTARIOBÓL ismét sztrájkokról érkezett hír. Az egyik torontói képerkezőző vállalat munkásai megtagadták a sztrájköröket és az összecsapás során többen megsebesültek. A magyarok Dudas uca köve-munkásai 36 cent órabért követelnek az eddigi 25 helyett és ezért tették le szerszámaikat. Kitchener relif-munkásai egységes állásfoglalásukkal megsza-badtak egy igazságatlan elő-munkástól s erre újra felvették a munkát. Stratfordon rendben folyik a piketelés.

A GYAPOTSZEDŐ munkások véres sztrájkmozgalmat tartotta napokig Izalomban California déli vidékeit. Bakersfield mel-lett közelharra került a sor a sztrájkolók és a munkájukat fel nem adó sztrájkörök között, minek következtében négy ha-lott maradt a csatatéren és igen sokan megsebesültek.

TIZENNEGYEZER munka-nélküli dolgozik jelenleg közel száz relif-táborban Kanada ki-lenc tartományában szétszórva. A honvédelmi minisztérium ha-táskörében fenntartott munkás-táborok eredetileg 18,500 em-bert foglalkoztattak, azonban e-zek egy része a termés betaka-ritásakor remél egy kis kereset-hez jutni s ezért elhagyta a "kemp"-eket.

— Ha azoknak járt akkor ne-szem is jár.

— Jár... majd megmondom mi jár neked — hörrént fel az apa.

— De majd megmutatom én, hogy jár — kiáltott a legény.

— Hiszen maga is csak úgy pó-rólte el apjától a Vargyast.

— Ami vér csak volt Bubucz Sán-dorban, az mind a fejébe szá-lott. Inogva állott fel, hűvőre szakadt fel melléből ez a kiál-tás: — Összetörlek!

A legény kiugrott az ajtón. Sándor utána... Szép hold-világos éjszaka borult a világra. A nagy csendességbe bőve öm-lött a retentő ordítás: — Ösz-zetörlek! — Az egész szeren meghallották.

Kergetni kezdte a fiát. Egy darabig a kut körül, aztán a le-gény mindig hátrább szorult... szűkítőve, vinnyogva, mint az ü-zött vad. A kazal körül már majdnem elérte, de a gyerek mégis csak egérutat vett s a paj-tához szaladt.

Innen már nem volt menekü-lés. Tanácstalanul nézegetett pár pillanatig s egyszer csak megpillantotta a husángot. Egy ugrás és a markában volt.

Bubucz Sándor szuszogva-bőve törtetett feléje...

Most magasba lendült előtte a husáng.

Megtorpant. Olyan volt ott a holdsütésben az a husáng, mint egy fekete árnyék, egy fekete öklő árnyéka Lesujtott.

Bubucz Sándor egyet-kettőt rugott és vége volt.

A husáng ott maradt mellet-te kettőtörve. Hiába, elkerült már elragta a szű. Bűnrel lett belőle s ez életben nem játszik többé szerepet, mert megjött az értesítés, hogy a fiatal Bubucz Sándor tüdővérszen meghalt a rabkórban.

Ujság

A MUNKANÉLKÜLI BAL-ESETI S ÖREGKORI BIZ-TOSÍTÁS ORSZÁGOS KI-TERJESZTÉSÉT — A KÖZ-ÖZMEK SZÖVETKEZE-TEKKE ALAKÍTÁSÁT — AZ ÜZSÓRA KIIRTASÁT!

A BORBÉLYOK pécsi lpartes-tülete taggyűlést tartott, ame-lyen elhatározták, hogy felter-jesztést intéznek a kereskedé-lemügyi miniszterhez a borbély-és fodrász-iparban létesítendő "numerus clausus" érdekében. Azt kívánják, hogy a kormány rendeleti uton akadályozza meg, hogy a borbély- és fodrász-ipar-igazolványokat szaporíthatassák s időlegesen függesszék fel az i-parjogositványok kiszolgáltatá-sát.

VÉRES munkaszavargások voltak Boszniában. Travnik község egyik nagy fűrésztelepe-n a munkások bérét 20 százalé-kal akarták csökkenteni, mire a munkások zavargásban törek ki. Először megtámadták az i-gazgatósági épületet, majd a fel-vonuló csendőrség ellen fordul-tak. Több csendőr és a kerüle-ti előjáró kódbástól súlyosan megsebesült. A csendőrök vég-gül sortűzzel adták le a munká-sokra. Három munkás meghalt több súlyosan megsebesült.

A STAJER szénvidék egyik Leoben melletti bányáját nem hajlandók elhagyni a sztrájkol-ók. A tárnában tartózkodó munkásokat komoly veszély fe-nyegeti, ha továbbra is vonakod-nak elhagyni a bányát. Körül-belül harminc bányász megbe-lyezhető kilitásba, bárha Que-

tegedett. A bányahatóság kez-deményezésére tárgyalás indult meg az üzemi tanácsok és a munkásság képviselői között, a-

mely azonban mindeddig nem vezetett eredményre. Néhány gyár szénhiány miatt már kény-telen volt korlátozni üzemét.

Hamarosan végetér az „indian-nyár”

A Nova Scotia és New Brunswick, tehát a keleti tengerparti tartományokban napokon át dúló szélviharral egyidőben ál-talában csodálatosan szép idő örvendeztetette meg Kanada nagy-részt. Sokan azt tartják, hogy ezzel véget is ért az ugynevez-tett "indian-nyár", viszont az i-dőjósok váltig erősítgetik, hogy még a jövő héten több enyhe nap van soron, miután kérielhe-tetlenül elkövetkezik az ősz.

Október 15-iktől november 15-ikéig a jelenleg mutatkozó szélirányok s az elmúlt évek ta-pasztalatai szerint nem várható erősebb fagy, noha ily későn már mindenre el kell készülni. Az a feltevés, hogy az idén csak november végén kö-szönt be az igazán hideg időjá-rás, addig viszont nyirkos és napsütéses idő váltakozik majd legtöbb vidéken s főként ésa-akon gyakori lesz az éjszakai fagy.

A jövő hét folyamán, tehát október 16-tól 22-ig csupán Ka-nada északnyugati vidékein vár-ható a hőmérő rohamos süllye-dése, különben pedig a hét eleje s utója elég enyhének ígérkezik. A nagyobb víztömegek melletti vidékeken, így elsősorban az Atlanti és Csendes tengerek tá-jékán, azonkívül a Nagy Tavak mellékén a hét közepe felé na-gyobb mennyiségű csapadék he-lyezhető kilitásba, bárha Que-

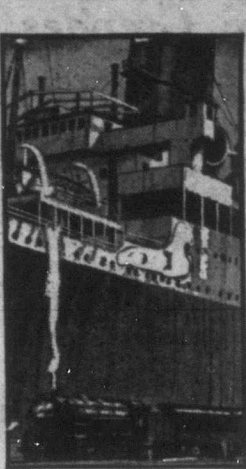
bec s Ontario tartományok az év e szakában rendszerint szép, száraz időnek örvendenek.

Egyelőre semmiféle természe-ti tűnemény nem utal arra, mint ha a keleti tengerparti tartomá-nyokban megismétlődne a ka-tasztrófális szélvihar, annál bi-

zonytalanabbnak mondhatók a-zonban az időjárás körülmé-nyek a Rocky Mountains vidé-kén. Nem lehetetlen, hogy a hét vége felé ez a légköri feszül-tés átsap egész Nyugat-Kana-dára, egészen a Nagy Tavakig, minden remény megvan azon-ban arra, hogy a hónap végére szép, tiszta idő lesz, noha akkor-ra már tetemesen le fog hűlni a levegő.

AZ A SAJTÓ SEGÍTHET LEGTÖBBET, MELY ÉPÍT ÉS NEM AZ, MELY ROMBOL!

KARACSONYI TÁRSASÚTAZÁS AZ ÓHAZÁBA

További felvilágosításért írjon anyanyelvén és mi készsé-ge-sen rendelkezésére állunk Önnek, vagy pedig forduljon a legközelebbi hajóügynök-höz.

Mr. E. Wasylshen, a Cunard Line winniepi iroda alkalmazottjának személyes vezetése alatt. Indulás Montreálból, 1933, November 25.—én. a nagy és modern "AURANIA" hajón, Havre és Londonba.

A társasutazáson résztvevők gyors és egyenes összeköttetéssel utazhatnak rendeltetési helyük-re.

A Cunard Line figyelmébe ajánlja hirtve, pontos és udva-rias szolgáltatást, kényelmes har-madosztályú kabinjait és kitűnő és bőséges ellátását az SS Auran-ian, ahol külön szórakoztatásá-ról is gondoskodva lesz.

Olcsó tengeri-jegy árak. A második karácsonyi társasu-tazás Halifaxból indul Decem-ber 9.—én az SS Ausonia hajóval.

CUNARD
Montreal Toronto Winnipeg Vancouver

KANADA BIRODALMI KORMÁNYA

1933-as VISSZATÉRITENDŐ KÖLCSÖNÉT

ezuton is nyilvános jegyzésre bocsátja, melynek részletei a következők:

Két éves lejáratu 3½%-os kötvények, esedékesek 1935 október 15.-én Kibocsátási áruk: \$99.50, 3.75%-os kamatjövdelemmel a visszatérítésig

Hat éves lejáratu 4%-os kötvények, esedékesek, 1939 október 15.-én Kibocsátási áruk: \$99.00, 4.19%-os kamatjövdelemmel a visszatérítésig

Tizenkét éves lejáratu 4%-os kötvények, esedékesek 1945 október 15.-én Kibocsátási áruk: \$96.50, 4.38%-os kamatjövdelemmel a visszatérítésig

A kötvények ára törvényes kanadai pénznemben fizetendő a következő hivatalokban: Minister of Finance and Receiver General of Canada Ottawa, Halifax, Saint John, Charlottetown, Montreal, Toronto, Winnipeg, Regina, Calgary és Victoria.

A kamatok minden félévben, még pedig április 15.-én és október 15.-én bármely bejegyzett kanadai banknál felvehetők.

A következő összegekre szóló kötvények kaphatók:

Két éves lejáratu \$1.000
Hat éves lejáratu \$500 és \$1.000
Tizenkét éves lejáratu \$100, \$500 és \$1.000

KÉSZPÉNZJEGYZÉS

csakis a hat évre szóló 4%-os, valamint a tizenkét évre szóló 4%-os kötvények esetében eszközölhető. Minden készpénzzel megvásárolt kötvény illetőleg azonban a kormány fenntartja magának a jogot, hogy a kölcsön tulajdonjoga esetén a befizetett összeget visszafizeti tulajdonosának; ellenkező esetben azonban haladéktalanul kézbesíti a kötvényt.

VISSZATÉRITŐ-JEGYZÉS

5%-os Victory Loan kötvénytulajdonosok 1933 november 1-én esedékes kötvényeik a november 1-én beváltható szelvények leszakítása és megtartása után ezekkel készpénzértékben vásárolhatnak az új államkötvényekből. Az 5½%-os Victory kötvények beváltási kulcsa a következők:

100% értékben cserélhetők be Victory kötvények a két éves 3½%-os és a hat éves 4%-os kötvényekért.
100¼%-os értékben cserélhetők be Victory kötvények a tizenkét éves 4%-os állampapírokra, amennyiben október 16-ika előtt történik a jegyzés, azután azonban csak 100%-os értékben válthatók be.

Semmiféle kamat-költség sem fizetendő az október 16-ikán és azelőtt vásárolt kötvényekért, azután azonban október 15-től számítva már kamat is fizetendő.

Victory kötvények tulajdonosai készpénzben kapják meg a becsértelt hadi-kölcsönök s a jegyzett államkötvények közti különbséget.

Ezen államkölsön összege nem haladhatja meg a 225 millió dollárt. Ezen kölcsönt a birodalmi országgyűlés iktatta törvénybe és ugy a kölcsön valamint a kamatok összege az egyesített adóalapból térítendő vissza. Ezen kölcsön az 1933 november 1-én esedékes \$169,971,850 értékű 5½% birodalmi államkölsönt, továbbá \$40,000,000 értékű rövid lejáratu kincstári kötvényt helyez hatályon kívül. A fennmaradó összeg kormányköltségek fedezésére szolgál.

Jegyzéseket elfogad s nyugtáz bármely bejegyzett bank vagy kötvényke-reskedő, ki a szükséges kitöltendő lapokkal is szolgál. Csak az államnyom-da (King's Printer) által kiadott úrlapok használhatóak a jegyzéshez.

A kölcsön jegyzése 1933 október 10.-én kezdődött és 1933 október 24-ikén ér véget, feltéve ha a birodalmi pénzügyminiszter tulajdonság esetén előbb le nem zárja a jegyzést.

Pénzügyminisztérium,
Ottawa, 1933 október 10.